Bijdrage van de ChristenUnie-fractie bij de behandeling van de programmabegroting 2027 en de meerjarenraming 2028-2030

Voorzitter, college- en raadsleden, beste inwoners van de gemeente Aalten,

Voor ons ligt de programmabegroting 2027 en daarnaast een boekwerk met ontwikkelingen die de komende jaren financiële gevolgen kunnen hebben. Allereerst een woord van dank aan het college en alle medewerkers voor het vele werk dat hiervoor is verzet.

Een wereld vol onzekerheden

We leven in een onrustige wereld. De oorlog in Oekraïne duurt inmiddels ruim viereneenhalf jaar. Met alle pijn, verdriet en verwoesting van dien. Ook in het Midden-Oosten, Afrika en andere delen van de wereld zien we geweld en menselijk leed. De internationale verhoudingen staan onder druk. Ook dichter bij huis zien we ontwikkelingen die ons zorgen baren. Toenemende polarisatie, geweld tegen mensen met een publieke taak, femicide en de manier waarop we soms over elkaar spreken.

Soms vragen wij ons werkelijk af: waar zijn we met elkaar mee bezig? We lijken steeds meer tegenover elkaar te staan. Economische groei wordt soms als hoogste doel gezien. Alsof meer welvaart automatisch betekent dat het beter gaat met mensen. En mensen die vanuit andere delen van de wereld hiernaartoe komen, worden door sommigen vooral als een probleem gezien. Terwijl het allereerst gewoon mensen zijn. De wereld is niet maakbaar. Economische groei is niet zaligmakend. Dit zeg ik niet om ons in de put te praten. Integendeel.

Juist in een wereld vol onzekerheden zoeken wij als ChristenUnie naar houvast. Naar wat werkelijk belangrijk is. Daarbij laten wij ons leiden door het Woord. In Spreuken 3 lezen we: *'Vertrouw op de HEERE met heel je hart, en steun op je eigen inzicht niet.'*

Een oproep tot vertrouwen en tegelijkertijd tot bescheidenheid. We mogen plannen maken en verantwoordelijkheid nemen, maar moeten ook beseffen dat niet alles in onze handen ligt.

Onze eigen gemeente

Terug naar de gemeente Aalten. Want ook hier spelen grote vraagstukken. Ik noem er een paar. De woningnood, bestaanszekerheid, eenzaamheid, de opvang van asielzoekers en de financiële toekomst van onze gemeente.

Maar laten we ook benoemen wat goed gaat. Iedere dag zetten inwoners, vrijwilligers, verenigingen, kerken, ondernemers en medewerkers van onze gemeente zich in voor anderen. Mensen die naar elkaar omzien. Die helpen waar dat nodig is. Die onze dorpen en buurtschappen leefbaar houden. Dat is ontzettend waardevol. Dat mogen we best wat vaker benoemen en ons daarvan bewust zijn. Tegelijkertijd moeten we problemen eerlijk onder ogen zien.

Voor de ChristenUnie staan, te midden van alle financiële vraagstukken, twee uitgangspunten voorop.
Ten eerste: de overheid moet een schild zijn voor kwetsbare mensen. Juist wanneer middelen schaars worden, moeten we blijven opkomen voor inwoners die het moeilijk hebben. We willen een sociale gemeente blijven, waar mensen kunnen rekenen op ondersteuning als dat nodig is.
Ten tweede: de gemeenschap staat voorop. Niet alles hoeft door de overheid georganiseerd te worden. Juist de kracht van onze samenleving, van verenigingen, kerken, vrijwilligers en inwoners die naar elkaar omzien, moeten we koesteren en versterken.
Dat vraagt ook om rentmeesterschap. Zorgvuldig omgaan met gemeenschapsgeld, maar ook met onze leefomgeving en de natuur die ons is toevertrouwd. Niet alleen denken aan vandaag, maar ook aan de generaties na ons.

Vanuit die uitgangspunten blijven wij aandacht vragen voor bestaanszekerheid. Veel huishoudens hebben moeite om rond te komen. Dat vraagt om terughoudendheid bij het verhogen van gemeentelijke lasten. Ook eenzaamheid, sociaal isolement en kinderen die thuiszitten verdienen blijvende aandacht.

Financiële keuzes

Dan de begroting zelf. Het is een beleidsarme begroting. Dat begrijpen wij, gezien de financiële situatie en het uitvoeringsprogramma van het nieuwe college dat nog volgt. Voor 2027 ligt er een sluitende begroting. Wel met enkele ingrepen die wij eerder wat kunstmatig hebben genoemd, maar die vinden we voor dit moment uitlegbaar en verdedigbaar. De echte keuzes komen volgend jaar. Want vanaf 2028 lopen de tekorten op tot ongeveer vijf miljoen euro per jaar. Tegelijkertijd staan we voor grote investeringen. Denk aan scholen, het zwembad en andere voorzieningen die belangrijk zijn voor onze inwoners.

Dit vraagt om een zorgvuldige balans. Tussen goede voorzieningen, een leefbare gemeente en de portemonnee van onze inwoners. Wij waarderen daarom het afzonderlijke overzicht van ontwikkelingen met financiële consequenties. Dat maakt zichtbaar wat er nog op ons afkomt. Voor de ChristenUnie is het belangrijk dat we al deze ontwikkelingen integraal afwegen. Niet ieder voorstel afzonderlijk beoordelen, maar eerst samen bepalen wat we werkelijk belangrijk vinden. En dus ook wat we eventueel niet meer, of anders gaan doen.

Het college heeft toegezegd de raad vroegtijdig bij dit proces te betrekken, zodat wij onze kaderstellende rol kunnen vervullen. Die toezegging vinden wij belangrijk en is voor ons afdoende. Daarbij vragen wij nadrukkelijk aandacht voor de verbonden partijen, zoals de VNOG, de ODA en Laborijn. Ook zij zullen moeten bijdragen aan het beheersbaar houden van de kosten. Het kan niet zo zijn dat onze eigen voorzieningen onder druk staan, terwijl de bijdragen aan verbonden partijen steeds verder oplopen. Wij verwachten daarom dat ons college dit signaal nu al actief uitdraagt in de besturen van deze organisaties. De toezegging hierover vinden wij voldoende om geen motie in te dienen.

Ook bij uitbreiding van de eigen ambtelijke organisatie past terughoudendheid. Natuurlijk zien wij de toenemende werkdruk. Want het is hard werken, maar voordat we extra personeel aannemen, moeten we ook durven kijken welke taken anders kunnen of misschien niet meer nodig zijn. Dat is óók besturen. Keuzes maken wanneer niet alles kan.

Duidelijke ambities en prioriteiten

Een ander aandachtspunt is de concreetheid van de begroting, met name in het sociaal domein. We lezen bijvoorbeeld dat we de sociale basis willen versterken. Een ambitie die wij van harte ondersteunen. Maar wat willen we precies bereiken? Wat gaan we daarvoor in 2027 doen? En wat mag dat kosten? Dat is nu onvoldoende duidelijk. Wij zijn daarom blij met de toezegging dat dit de komende jaren concreter wordt uitgewerkt, zodat wij als raad beter kunnen sturen en achteraf ook kunnen beoordelen wat bereikt is.

Laten we ondanks de financiële zorgen vooral blijven werken aan de toekomst. Aan voldoende betaalbare woningen voor starters en senioren. Aan de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie en aan een gemeente waar mensen veilig kunnen wonen en waar we naar elkaar omzien.

Samen verantwoordelijkheid nemen

Afrondend. Er ligt een financieel uitdagende periode voor ons. Er zullen moeilijke keuzes gemaakt moeten worden. Daarover zullen we het ongetwijfeld niet altijd eens zijn, maar laten we elkaar blijven opzoeken. Laten we mooie initiatieven benoemen, positieve voorbeelden uitlichten en elkaar aanmoedigen in plaats van afvallen. Dat geldt voor de samenleving, maar zeker ook voor ons als raad.

De ChristenUnie wil constructief samenwerken. Dat hebben we de afgelopen jaren laten zien en dat blijven we doen. Niet omdat we overal hetzelfde over denken, maar omdat we samen verantwoordelijkheid dragen voor onze gemeente. Dat vraagt ook om wederzijds respect. Om ruimte voor minderheidsstandpunten en om de bereidheid werkelijk naar elkaar te luisteren.

Voorzitter, de wereld is niet maakbaar. Wij kunnen niet alle problemen oplossen, maar we kunnen wel verantwoordelijkheid nemen. Recht doen aan mensen, omzien naar elkaar, betrouwbaar handelen en met vertrouwen blijven werken aan het goede. Vanuit die overtuiging zal de ChristenUnie instemmen met deze begroting.

Dank u wel.